

ANNE VAN DER BIJL

DE STRIJD OM AFRIKA

G

De Bijbelteksten in dit boek zijn overgenomen uit de NBV,
tenzij anders aangegeven.

De strijd om Afrika

Copyright © 2022 Uitgeverij Gideon & Open Doors

Originally published by Fleming H. Revell Company

Auteur: Anne van der Bijl

Tekstbewerking en redactie: Uitgeverij Gideon & Open Doors

Omslagontwerp en typografie: Jonathan Reining | Jore ontwerp

Foto Anne van der Bijl: archief Open Doors

Jaar van uitgave: 1978

Deze herziene uitgave: maart 2022

Uitgave: Uitgeverij Gideon, Hoornaar, Nederland

ISBN: 978-90-5999-059-3

NUR: 707

www.gideonboeken.nl

www.opendoors.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een databank, of doorgegeven in welke vorm of op welke wijze dan ook, behalve voor korte citaten in recensies of artikelen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No portion of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, except for brief quotations in critical reviews or articles, without the prior written permission of the publisher.

INHOUD

Voorwoord Maarten Dees 7

Voorwoord Bert Dorenbos 9

1. Van Angola tot Zambia – Eén groot slagveld 13
2. De lijdende kerk 17
3. Zwart en wit 29
4. De tragedie van dit grootse continent 41
5. Genezen lichamen en verloren zielen 51
6. De erfenis van Marx en Lenin 65
7. Hoe vernietig je een kerk 77
8. De meest bloeddorstige 85
9. Eén natie zou heel Afrika kunnen redden 99
10. Wat kun jij doen? 109

Nawoord 125

Over Open Doors en wat jij kunt doen 133

Eindnoten 137

VOORWOORD

• Maarten Dees •

Ben je bereid?

Een boek van ruim 40 jaar oud uit de kast pakken en opnieuw aandachtig lezen doe ik niet zo vaak. Als het om non-fictie gaat lees ik toch vooral graag actuele verhalen en relevante beschouwingen over dingen die nu spelen. Maar eerlijk: Anne's boek *De strijd om Afrika* boeide van kaft tot kaft. Anne zag heel scherp hoe de wereldwijde kerk bedreigd werd door wat hij de revolutie noemde. Eerst in Oost-Europa, daarna in Azië en - in 1977 – ook in Afrika. De echte strijd was en is een *geestelijke* strijd: christenen vormen het doelwit. De kerk ligt onder vuur en beseft onvoldoende wat er gaande is. En dat gaat ons ook aan. De gedrevenheid van Anne, zijn hartstocht en profetische inzichten dagen uit om na te denken over Afrika en de Afrikaanse kerk. Anne wordt dan weleens Gods Smokkelaar genoemd, maar hij voelde zich geen smokkelaar. 'Ik ben niet geroepen om te smokkelen' zei hij, 'maar om het evangelie te brengen en de kerk te dienen'. Zo reisde Anne ook naar Afrika. Hij voelde haarfijn aan dat er een zielenstrijd woedde.

Wat een geweld kwam hij tegen. Wat dat betreft is er nog niets veranderd. Want Anne zag in de jaren '70 dictators en revolutionaire groepen die niet terugdeinsden voor veel geweld. En nu, ruim veertig jaar later, zijn er andere groeperingen die de kerk aanvallen. Anne's verslag van zijn spannende ontmoetingen in verschillende landen helpt me te begrijpen wat er gaande is in Afrika en wat ik daarmee kan én moet.

Confronterend is het laatste hoofdstuk van dit boek. Anne stelt ons als lezers indringende vragen. Ben jij bereid om iets te doen voor Afrika? Hij dwingt ons radicale keuzes te maken. Zo is Anne en zo is Open Doors nog steeds. We kunnen meelijden en meedragen, niemand hoeft alleen te staan in deze wereld. Voor de Here God is geen enkele deur gesloten.

Ik bid dat de Here God jou door het lezen van dit boek bewogenheid zal geven om te doen wat alleen jij kunt doen. Wees gerust: niets meer dan jij kunt, maar dan zeker ook niets minder.

Maarten Dees

Directeur Open Doors Nederland

1

VAN ANGOLA TOT ZAMBIA - ÉÉN GROOT SLAGVELD

Afrika is één groot slagveld.

Over de hele wereld schreeuwen krantenkoppen de ellende van een roerig continent uit:

- In Zaïre³ lopen troepen uit het buurland Angola grote delen van de provincie Shaba onder de voet; ze worden teruggedreven, maar gaan opnieuw tot de aanval over.
- In Oeganda heeft een handgranaat, die voor dictator Idi Amin⁴ bedoeld was, tien omstanders gedood.
- In Angola woedt een felle burgeroorlog, waarbij duizenden Cubanen aan de rand van de winnende MPLA-revolutionairen⁵ strijden.
- In Madagascari zijn 1.000 burgers gedood door een onder de arbeiders uitgebroken stammetwist.
- In Malawi worden 6.000 Aziaten zonder opgaaf van reden het land uitgezet.
- In Mozambique wordt voortdurend melding gemaakt van een steeds fellere campagne tegen de christelijke kerk.
- In Rhodesië⁶ zijn tijdens een kerstviering 27 ongewapende boeren door terroristen geëxecuteerd.
- In Zuid-Afrika breken relletjes uit in zwarte wijken, waarbij de politie talloze arrestaties verricht en een onbekend aantal burgers - voornamelijk jongeren - gevangenzet.

- In Burundi is het tien jaar oude regime van president Micombero door een militaire coup omvergeworpen.
- In Equatoriaal Guinea is bijna een kwart van de bevolking uitgeweken, op de vlucht voor een regering die, volgens de berichtgeving, meer dan 20.000 burgers tot slaven heeft gemaakt.
- In de hoofdstad van Ethiopië is weer een moordaanslag gepleegd, na een dag van demonstraties en gewelddadigheden waarbij tientallen mensen omkwamen.

Dit zijn een paar flitsen uit het huidige Afrika. Genoeg bloedvergieten en beroering voor een tiental jaren - samengeperst in de laatste drie maanden van het jaar 1977.

Sinds de eerste ontdekkingsreizigers er voet aan wal zetten, is Afrika een gewelddadig en gevaarlijk werelddeel geweest. Maar het *zwarte continent* is geen ver onbekend land meer, waar primitieve beschavingen hun onderlinge oorlogen uitvechten. Nee, zo eenvoudig ligt het niet. Afrika is nu het toneel van de belangrijkste strijd hier op aarde - met aan de ene kant Gods strijdkrachten en aan de andere kant de boze machten. De slag om Afrika is in volle gang en of we dat nu leuk vinden of niet, we zullen allemaal uit die strijd tevoorschijn komen, óf als overwinnaar óf als verliezer.

In dit boek wil ik je aansporen deel te nemen aan de strijd om Afrika. Ik vraag je niet dit te doen vanuit een verheven of onbaatzuchtig motief. Nee, wij die duizenden kilometers van Afrika in gerieflijke huizen wonen, moeten ons in deze strijd mengen om *zelf* te kunnen overleven. Wat Afrika met ons te maken heeft? Alles! Er raast een revolutie over Afrika, en als die dat deel van de wereld weet te overheersen, zal de strijd zich verplaatsen naar een slagveld dat een beetje dichterbij ons eigen landje ligt. Uiteindelijk zul jijzelf het mikpunt zijn, met allen die jij liefhebt en hoogacht. Het uiteindelijke doel van de

revolutie is het uitroeien van alles wat goed en mooi is. Wij zullen haar overwinnen óf wij zullen haar slachtoffer worden.

Een geestelijke strijd

Door te zeggen dat er een strijd om Afrika woedt, wekken we de indruk dat grote machten met elkaar in oorlog zijn, met Afrika als inzet. En dat is ook zo, in politiek, militair en economisch opzicht. Maar dat is niet de oorlog die ons het meest moet interesseren. Die oorlogen kunnen we overlaten aan politici, economen en generaals. De strijd om Afrika waar wij ons in moeten mengen, is een *geestelijke* strijd die belangrijker is dan wat ook. Ik geloof dat het in Afrika in principe maar om één conflict gaat. De politici hebben niet het vermogen dat conflict te onderkennen, noch het lef er het hoofd aan te bieden, noch de morele kracht beslissingen te nemen die er een einde aan kunnen maken. Ik bedoel het *geestelijke* conflict tussen de kerk - met alles waar ze voor staat - en de revolutie.

Door de situatie in Afrika vanuit deze gezichtshoek te bekijken, lossen we de problemen natuurlijk niet op. Er is geen vroom, pasklaar antwoord. De strijd moet gewonnen worden door hard werken, door gebed en door terug te gaan naar de grondbeginselen van de Grote Opdracht. Maar Afrika als een geestelijk slagveld zien, is in elk geval een goed uitgangspunt. Van daaruit kunnen we de situatie tenminste begrijpen en het probleem te lijf gaan.

Aanvaarden we dat de strijd in Afrika een geestelijke strijd is, dan kunnen we ook geloven dat het belangrijk is wat we weten en doen. Satan wrijft zich alleen maar in de handen als wij menen dat de strijd door legers en regeringen beslist zal worden, door generaals en diplomaten. Maar dat is niet zo! Het is een *geestelijke* strijd, en in een geestelijke strijd zijn de belangrijkste wapens: gebed, voorbede en toewijding van christenen over de hele wereld. Jij kunt iets aan de situatie in Afrika veran-

deren! Dat is waar, hoe ongerijmd het ook mag klinken. Als de strijd in Afrika geestelijk is, als de oplossingen op het geestelijke vlak liggen, dat kun jij in je eentje, vanaf de plaats waar je woont, een keer brengen in het lot van Afrika!

Alles wat we doen, moet gebaseerd zijn op het geloof dat het niet te laat is om de loop van de Afrikaanse geschiedenis te wijzigen. We mogen niet fatalistisch worden. We móeten geloven dat individuele christenen de wereldgeschiedenis een andere wending kunnen geven. Wat om ons heen gebeurt, wordt mede bepaald door jouw geloof, jouw daden, jouw wil, jouw liefde, jouw bereidheid een geestelijke last op je schouders te nemen en die bij de Heer te brengen. Wij mogen deze strijd niet gelaten aanzien! Wij kunnen een aandeel hebben in de strijd om Afrika - een even reëel aandeel als een diplomaat, een politicus of een soldaat. De keuze is aan ons. We kunnen passief toekijken, terwijl Afrika onder de revolutie bezwijkt, óf we kunnen ons gaan verdiepen in wat er in Afrika gaande is en God vragen hoe wij kunnen helpen.

En daar gaat dit boek over.

2

DE LIJDENDE KERK

Terwijl ik je deelgenoot maak van mijn zorg om Afrika, kan ik me voorstellen dat je je afvraagt: Anne van der Bijl smokkelde toch Bijbels naar Oost-Europa? Waarom schrijft hij dan nu een boek over Afrika?

Dat is een eerlijke vraag, en het antwoord is niet zo vreemd. Toen ik mijn eerste boek⁷ schreef, was ik persoonlijk nauw betrokken bij het brengen van Bijbels naar landen achter het IJzeren Gordijn, en in mijn boek schreef ik daarover. Ik werd bekend als 'God's Smuggler' (Gods smokkelaar) - naar de titel van het Engelse boek - en ik heb gemerkt dat veel mensen denken dat ik nog steeds hetzelfde werk doe als in de tijd dat ik met een Volkswagen vol Bijbels langs communistische douanes reed. Wat ik nu doe, verschilt niet zo veel van mijn vroegere werk. Het belangrijkste verschil is de huidskleur van de mensen onder wie ik werk, en de namen op de wegwijzers. Ik heb mezelf nooit als een 'smokkelaar' beschouwd. God heeft me geroepen om onder Zijn kinderen te werken. En veel van Gods kinderen wonen nu eenmaal in landen waar muren, prikkeldraadversperringen en douaneposten het hun én mij bijna onmogelijk maken de grens over te gaan. Het werken onder hen is vaak een uitdaging en maakt het soms nodig de wet te overtreden. En dat heb ik dan ook gedaan. En

steeds als ik bij mensen in zulke landen kwam, merkte ik dat ze het meest behoefte aan Bijbels hadden. Als ik aan hen vroeg: 'Wat kan ik voor jullie doen?' kreeg ik steeds te horen: 'Bezorg ons alsjeblieft Bijbels.' En dat heb ik gedaan, vijftien jaar lang. God hielp me daarbij. Hij heeft, ik weet niet meer hoe vaak, de ogen van de grenswachten gesloten en meer wonderen verricht dan ik me kan herinneren. Daardoor heb ik de mensen achter het IJzeren Gordijn jarenlang Bijbels kunnen brengen, zonder ook maar één nacht in de gevangenis te zitten. Hoe dat kwam? Gewoon omdat God wil dat Zijn kinderen Zijn Woord kunnen lezen, en ene Stalin, Chroesjtsjov of Brezjnevs⁸ zal dat niet kunnen tegenhouden.

Toen het boek over mijn activiteiten uitkwam, veranderde de situatie. Mensen over de hele wereld werden zich bewust van hun verantwoordelijkheid tegenover de christenen in landen met een beperkte vrijheid. Ik noem de christenen in dat deel van het Koninkrijk de *lijdende kerk* - niet de *ondergrondse kerk*, want die term doet me teveel denken aan mensen die zich ergens schuil houden, zonder actief van de Heer te getuigen, en die beschrijving past helemaal niet bij de christenen die ik daar heb leren kennen. Ik wil haar ook niet de *kerk in de gesloten landen* noemen, want ik geloof niet dat er één land bestaat dat werkelijk voor het evangelie gesloten is. Dat staat God niet toe! Sommige landen zijn gewoon moeilijker te bereiken dan andere. Voor sommige landen moet je grotere offers brengen en meer risico's lopen. Als we er maar hard genoeg tegen duwen, zullen alle deuren ten slotte open gaan. Geen enkel land is gesloten voor de kerk, maar er zijn zeker gebieden waar de kerk haar bestaan met veel leed moet betalen.

Het is mijn taak die lijdende kerk te helpen, waar zij zich ook bevindt, maar de laatste helft van de twintigste eeuw is het aantal lijdende christenen evenredig gegroeid met de zich over de hele wereld verbreidende revolutie. Of het nu gebeurt in de

naam van het communisme, het nationalisme, het liberalisme of wat dan ook - het resultaat blijft hetzelfde: overal waar de revolutie terrein wint, is de kerk één van de eerste slachtoffers. In Oost-Europa heeft de revolutie zich het eerst tegen de kerk gekeerd in Rusland, Polen, Oost-Duitsland, Roemenië en alle andere landen die aan het eind van de Tweede Wereldoorlog in communistische handen kwamen. Met de lijdende kerk van Oost-Europa heb ik het eerst kennis gemaakt, en onder deze christenen heb ik ook het eerst gewerkt.

Toen *God's Smuggler* (nog niet in het Nederlands uitgegeven) verschenen was, begonnen honderdduizenden christenen, die nog nooit serieus over de lijdende kerk nagedacht hadden, voor hun broeders en zusters in de communistische landen te bidden. Er waren mensen die me de helpende hand boden. Er gebeurden fantastische dingen. Een accountant uit Nieuw-Zeeland werd bijvoorbeeld voor zaken naar Londen gestuurd. Hij reisde via Siberië en nam een paar Bijbels mee die hij onderweg hier en daar achterliet. Toen hij in Londen was, schreef hij me een enthousiaste brief waarin onder meer stond: 'God heeft voor mij dezelfde wonderen gedaan als voor u!' En zo kan ik veel andere voorbeelden opnoemen. Eén van mijn bedenkingen tegen het schrijven van het eerste boek is geweest dat het de communistische autoriteiten onder ogen zou komen en dat zij de zaken dan veel moeilijker zouden maken. Maar zelfs dat bleek een zegen te zijn! Naarmate we meer tegenwerking ondervonden, werd er meer voor ons gebeden, waardoor er meer wonderen gebeurden, wat weer meer overwinningen opleverde! Dat boek werd één grote gebedsbrief! De kleine toevoer van christelijke boeken die ik zelf tot stand mocht brengen, zwol aan tot een ware stroom doordat steeds meer christenen bij het werk werden betrokken.

Kruistochten

Mijn droom dat tientallen teams van toeristen, studenten, gezinnen en zakenlieden met ladingen Bijbels de grens zouden oversteken, werd werkelijkheid. De organisatie die nu de leiding van deze activiteiten heeft, heet 'Kruistochten'.⁹ Vanuit Nederland sturen we per jaar tachtig tot honderd teams uit om de lijdende kerk te helpen. We stellen daarbij alles in het werk om avonturiers en onbezonnen vrijwilligers eruit te halen, en degenen die overblijven goed op hun werk voor te bereiden. We nemen geen enkel onnodig risico. We sturen niemand uit die niet is voorbereid op wat hem of haar te wachten staat. Tot dusver is er, God zij dank, nog nooit iemand in de gevangenis terechtgekomen, hoewel het soms maar een haar scheelde. Wel hebben we veel tijd in gebed doorgebracht voor teams die in moeilijkheden leken te zitten. Maar tot dusver is iedereen die werd uitgezonden ook veilig teruggekeerd!

We bereiden de mensen erop voor dat ze terechtkomen in een vreemd land, waar ze christenen moeten opsporen die ze niet kennen. De veteranen onder onze werkers maken eerst informatiereizen naar moeilijke streken om daar contacten te leggen, distributiesystemen te organiseren, te vragen naar wat de gemeenten in de verschillende plaatsen het meest dringend nodig hebben en in andere opzichten de weg te banen voor de teams die het land bezoeken.

Het resultaat van dit alles is dat we nu meer Bijbels naar deze landen brengen dan ooit tevoren, en daarnaast nog op andere manieren helpen. Zo hebben we ergens een drukpers gebracht; we hebben gezorgd voor een aantal auto's voor het werk van plaatselijke predikanten; en we hebben duizenden bidstonden en samenkomsten geleid. Er is één Russische stad waar we in de afgelopen tien jaar meer dan twaalfduizend Bijbels naartoe hebben gebracht, waarvan de meeste natuurlijk zijn doorgegeven aan gelovigen in andere plaatsen.

Eén negatief gevolg van het uitgeven van *God's Smuggler* is geweest dat ik me op den duur gedwongen zag mijn eigen reizen te staken. Ik ben er niet meteen mee opgehouden, maar ongeveer een jaar na het verschijnen van het boek begon ik duidelijk te merken dat de politie behoorlijk goed op de hoogte was van mijn gaan en staan. Ik werd nauwlettend in de gaten gehouden, waardoor het bekend was bij wie ik op bezoek ging en met wie ik tijdens mijn verblijf in het land sprak. Toen vrienden in Oost-Europa me lieten weten dat ze door de politie op het matje waren geroepen voor een verhoor en daarbij een exemplaar van mijn boek op een bureau hadden zien liggen, besloot ik zelf geen reizen meer te maken. Het was duidelijk dat het na vijftien jaar tijd werd me terug te trekken in de strategiekamer en de meer opwindende kanten van één en ander over te laten aan mensen die minder bekend waren bij de autoriteiten!

Ontmoeting halverwege

Eén van de laatste tochten die ik maakte, was een reis naar Praag in de tijd dat de stad door het Russische leger bezet werd. Dat was in 1968. Een week voordat de Russen Tsjechoslowakije¹⁰ binnentrokken, had ik het vreemde voorgevoel dat dit zou gebeuren en ik herinner me nog dat ik het tegen één van onze vrienden heb gezegd. Toen ik op een dag in mijn kantoor bezig was, kwamen mijn kinderen binnen hollen. Ze riepen dat er in het journaal nieuws over Praag was. Ik was net op tijd bij het toestel om met eigen ogen en oren een rechtstreeks verslag uit Tsjechoslowakije te kunnen volgen dat een beschrijving van de Russische inval gaf.

Toen ik de televisie weer uitzette, had ik geen bidstond nodig om te weten wat ik moest doen. Nu de Russen me halverwege tegemoet kwamen, vond ik dat ik onmiddellijk in actie moest komen.

Die middag laadde ik mijn stationwagen vol met Russische Bijbels en reed in één dag van Nederland naar de Tsjechische grens. Ik deed geen moeite de Bijbels te verstoppen, want ik rekende erop dat het land zo in verwarring zou zijn dat de douane me zou doorlaten zonder mijn auto te controleren. Toen ik bij de grens kwam, stond aan de andere kant een bijna twee kilometer lange file - allemaal Tsjechen die het land uit wilden. Ik was de enige die het land *in* wilde! Zoals ik al had verwacht, vroeg de zenuwachtige douanebeambte me niet eens naar mijn visum, laat staan dat hij mijn auto controleerde. Hij keek me alleen maar aan of ik gek was, schudde zijn hoofd, zette een stempel in mijn paspoort en gebaarde toen dat ik kon doorrijden.

Acht kilometer na de grens reed ik bijna letterlijk op het Russische leger in. Toen ik een bocht nam, zag ik ineens dat de weg door twee enorme tanks geblokkeerd werd. Er kwam een Russische soldaat naar mijn auto, en vroeg me met gefronst voorhoofd naar mijn papieren. Toen ik hem door het open raampje mijn papieren gaf, bad ik voor de zoveelste keer mijn smokkelaarsgebed: 'Heer, deze auto zit vol Bijbels voor Uw kinderen in dit land. Toen U op aarde was, maakte U blinde ogen ziende. Nu vraag ik U ziende ogen blind te maken. Laat deze man niet zien wat hij van U niet mag zien.' En ook ditmaal verhoorde God mijn gebed. De soldaten keken niet eens in mijn auto. Ze lieten me ongestoord doorrijden.

Een paar kilometer verderop, bij de stad Plzen, kwam ik weer een militaire colonne tegen. Ik raakte op de ene of andere manier tussen de Russische tanks verzeild en reed zo door de hoofdstraat van Plzen. Dat was een heel vreemde en ook vervellende ervaring, want duizenden mensen die langs de straten en pleinen van de stad stonden, schudden allemaal hun vuist en keken kwaad naar de Russen en spogen in onze richting. Hoewel er heel wat mensen op de been waren, hoorde je ze

niet. Ze waren allemaal doodstil. Maar toen ze mijn auto met Nederlands nummerbord zagen, begonnen ze te juichen en te zwaaien.

Ik dacht: 'Alsjeblieft, doe dat niet! Dit is niet het moment om een eenzame Nederlander te verwelkomen! Niet met een Russische tank pal achter zich!' Eindelijk was ik de tanks voorbij en reed ik in de richting van Praag. Onderweg werd ik door vele mensen aangehouden, die me waarschuwden dat ik beter niet naar Praag kon gaan, omdat de stad volledig bezet was. Tegen de avond was ik in Praag.

De stad was een chaos. Tsjechische burgers hadden alle verkeersborden omgedraaid, straatnamen onleesbaar gemaakt en huisnummers verwijderd om de Russen in de war te brengen. Haastig in elkaar geflanste borden wezen spottend de weg naar Moskou. Ik sprak die zondagavond in een kerkgebouw. Er dreunden tanks door de straten en af en toe hoorden we in de verte schieten.

Toch zat de kerk waar ik zou spreken zo vol, dat de mensen alleen maar konden staan. In mijn preek legde ik de nadruk op het thema: 'Als wij niet met het evangelie naar de heidenen gaan, zullen de heidenen als revolutionairen of als vijandelijke bezetters naar ons toe komen.' Na afloop van de dienst stond ik bij de deur handen te schudden. De mensen knepen mijn vingers zowat fijn, terwijl ze me ontroerd bedankten voor mijn komst naar Praag.

Ik daagde de mensen in de kerk uit gebruik te maken van deze kans om onder de Russische soldaten te evangeliseren, en stapelde mijn Bijbels voor in de kerk op een tafel. Ze namen alle Bijbels mee - er bleef er niet één liggen - en gingen naar buiten om ze onder de bezetters uit te delen. De Russische soldaten voelden zich daar in Praag bepaald niet happy. Hun was verteld dat ze met open armen en als vrienden door de Tsjechen zouden worden ontvangen. Maar in plaats daarvan

troffen ze vijandige, verbitterde burgers aan, die hun scheldwoorden en stenen naar het hoofd gooiden en zelfs probeerden hun tanks in brand te steken.

Ze waren bang en ontredderd. Maar op die zondagochtend kwamen er ineens vriendelijk lachende Tsjechen naar hen toe, die zeiden: 'Jongens, Jezus houdt van jullie! Hier heb je een Boek dat je daar meer over vertelt!' En dan kregen ze een Bijbel in de Russische taal. 'We houden van jullie, omdat Jezus van jullie houdt,' zeiden ze tegen die soldaten. En dit gebeurde niet alleen in Praag, maar ook in de andere steden waar we een team naartoe hadden gestuurd.

Daarna gingen we in Praag traktaten uitdelen onder de Tsjechische burgers. Dat was nog nooit zo gemakkelijk geweest! De Tsjechen namen de traktaten en Bijbels aan als uitgehongerde mensen die een boterham kregen. De Tsjechische autoriteiten hadden het veel te druk met de Russen en letten niet op ons, en toen we door onze voorraad heen waren en ik weer naar Nederland reed, hadden we tienduizenden traktaten verspreid! Deze tocht was één van mijn laatste naar Oost-Europa. Een paar jaar later bracht ik nog wel een vracht christelijke boeken naar Joegoslavië, maar dat was een gemakkelijkere reis; ik vond dat ik nog wel één keer mocht gaan!

De strijd in Azië

In de jaren zestig verplaatste het toneel van de revolutionaire strijd zich van Oost-Europa naar Zuidoost-Azië.

Voor wie de communisten ernstig neemt, was dat geen verrassing. Sinds de eerste bolsjewistische revolutie in Rusland, in 1917, heeft de revolutie steeds openlijk verklaard zich de wereldheerschappij ten doel te stellen. Er zijn geen aanwijzingen dat die plannen ooit gewijzigd werden. Na de Tweede Wereldoorlog is Oost-Europa als een vermoeide kampioen door de Sovjets gevelld. Er waren enkele jaren gemoeid met

het vorm geven aan de Europese regimes, en er moesten een paar opstanden worden neergeslagen - met name in Hongarije en Polen. Maar zo rond het midden van de jaren zestig was Oost-Europa een ogenschijnlijk veilig gebied voor de revolutie geworden, en toen werd Zuidoost-Azië onder schot genomen. De terminologie mag in Azië anders zijn dan in Oost-Europa, de strijd is dezelfde. De grootste macht in Azië is China, het leidend ideologisch beginsel is het *nationalisme*, en het thema dat de mensen moet aanspreken, is voedsel voor de talloze hongerige Aziaten.

Maar dat zijn enkel details. De eigenlijke strijd in Azië is de strijd van de kerk - de strijd om haar bestaan onder de onderdrukkende regimes die proberen het christendom uit te roeien. In de jaren zestig verbreidde de revolutie zich razendsnel door Zuidoost-Azië, en het eerste slachtoffer was, zoals altijd, de kerk.

In 1965 maakte ik mijn eerste reis naar Rood-China, en ik trof daar een lijdende kerk aan die zó op de lijdende kerk in Europa leek dat ik het gevoel had er al eens eerder te zijn geweest. Van China ging ik naar Vietnam, met het gevoel dat de revolutie daar op de ene of andere manier al bezig was zich over het hele land te verbreiden. Ik was in Da Nang op de dag dat de Amerikaanse mariniers er landden. Ik zag hen aan land komen om een begin te maken met de lange, afschuwelijke en nutteloze oorlog die ze acht jaar later zouden verliezen. Ze verloren de oorlog, omdat ze zich nooit hadden voorgenomen hem te winnen. Elk plan in die richting ontbrak. Na die tijd bracht ik elk jaar een maand in Vietnam door waar ik niet alleen onder de soldaten werkte, maar ook onder de stammen in de bergen en de Vietnamese kerken. Toen kon ik al zien dat de communisten uiteindelijk de touwtjes in handen zouden krijgen, en daarom probeerde ik wanhopig de christenen die ik daar leerde kennen voor te bereiden op het leed dat ze te verduren zouden krijgen en dat

ze in deze tijd ook te verduren hebben. Zelfs in die eerste dagen wees alles in Zuidoost-Azië onmiskenbaar op het oprukken van de revolutionairen.

Voorzitter Mao heeft eens gezegd: 'Het zijn niet de wapens die de afloop van een oorlog bepalen, maar de mannen die deze wapens dragen.' Ik heb heel vaak aan die woorden moeten denken bij het zien van de Vietcong, die met een volkomen toewijding aan hun zaak over de Ho Tsjì Min Route liepen, met hun zware uitrusting en andere spullen op de rug, terwijl ze maar een kleine portie rijst per dag kregen. Zij waren volkomen toegewijd aan hun ideaal van een communistisch Vietnam. Ik vergeleek deze soldaten, in hun moeilijke omstandigheden, met de Amerikaanse soldaten die ondanks hun dure wapens, uitrusting en technologie hun zaak niet volkomen waren toegewijd, zich maar al te goed bewust van een gebrek aan morele steun in hun vaderland. Ze waren er alleen maar op uit de zaak zo snel mogelijk af te handelen en dan te verdwijnen. Halverwege de jaren zestig hadden de communisten in Zuidoost-Azië meer full-time boekenverspreiders dan het Westen over de hele wereld zendelingen! De communisten streden om de geest en ziel van de mensen, terwijl de Verenigde Staten nog steeds meenden dat oorlogstuig en helikopters de overwinning konden behalen. Ik had in Vietnam een perskaart als oorlogscorrespondent, zodat ik me vrij door het land kon bewegen. (Vraag me nu niet hoe ik daar aan kwam! Er moeten een paar geheimen overblijven!) In het begin van de oorlog woonde ik een persconferentie bij waar een Amerikaanse generaal vol vertrouwen verklaarde: 'Er is geen enkele situatie die wij niet aankunnen. We hebben alles onder controle.' Wat heeft die generaal zich verkeken! Wat heeft hij weinig begrepen van de geestelijke aard van de oorlog die hij voerde! Ik was een paar jaar later dan ook niet verbaasd dat Vietnam viel, en Laos, en Cambodja. De revolutie was daar al veel eerder dan

de Amerikaanse soldaten, en die soldaten waren al verslagen voordat ze begonnen te vechten - in de strijd die uiteindelijk het belangrijkste is, de strijd om de geest van de mensen. Ik zág de revolutie zich verbreiden.

Onze activiteiten in China en Vietnam zijn toegenomen. Ik heb alle landen bezocht die aan China grenzen. We zijn nu bezig in Azië Chinese Bijbels te laten drukken. Als we Bijbels naar Azië sturen, worden ze vaak vernietigd, en daarom drukken we ze ergens in Azië, waarna onze teams ze naar de Chinese grens brengen. Het werk in China is tijdrovend en gevaarlijk. We hebben in 1977 in totaal maar 25 reizen naar China gemaakt. China is veel moeilijker te bereiken dan de landen van Oost-Europa. Er zijn maar weinig plaatsen waar je per auto of trein de grens kunt oversteken, en die plaatsen liggen ver uit elkaar. De teams die in het land weten te komen, berichten echter dat er een enorme vraag naar de Bijbel is. Als ze over het geloof praten, vinden ze steeds een open oor. Er bestaat op het ogenblik in China duidelijk een grote, levende kerk, maar die lijdt onder een regime dat nog veel meedogenlozer is dan de regimes van Oost-Europa.

Toen Saigon in 1975 in handen van de Noord-Vietnamezen kwam, en de communisten Cambodja en Laos overmeesterden, richtte de revolutie haar blik weer op een nieuw doelwit. Oost-Europa is geknecht. Zuidoost-Azië is gevallen. Het volgende slagveld begint zich af te tekenen: *Afrika!* Natuurlijk! Dat lag voor de hand! Het meest logische doelwit was Afrika, met de daar heersende chaos, het bloedvergieten en de politieke instabiliteit. Zhou Enlai¹¹ bracht een paar jaar geleden een bezoek aan Oost-Afrika, waarna hij in Peking openlijk verklaarde: 'Afrika is rijp voor de revolutie!' Dat is waar. Maar het continent is ook rijp voor een opwekking - een christelijke opwekking. De vrijheid van Afrika staat op het spel en de strijd is al begonnen.